

Aan De woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

Datum 22 mei 2026

Betreft Commissiedebat JBZ-Raad (Luxemburg) 27 mei 2026

VluchtelingenWerk Nederland

Postbus 2894

1000 CW Amsterdam

Telefoon (020) 346 72 00

info@vluchtelingenwerk.nl

www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders asielbeleid,

Ten behoeve van het [commissiedebat JBZ-Raad](#) dat op woensdag 27 mei staat geagendeerd in de Tweede Kamer geeft VluchtelingenWerk Nederland u graag de onderstaande punten mee.

Voortgang EU Asiel- en Migratiepact

Op 8 mei jl. publiceerde de Europese Commissie de [voortgangsrapportage](#) Asiel- en Migratiepact. Hieruit blijkt dat 11 lidstaten¹ – waaronder Griekenland – hun grensprocedures niet op orde hebben. Deze landen moeten volgens de Commissie ‘hun inspanningen dringend opvoeren om hun adequate capaciteit te vestigen en te bereiken.’ Griekenland, een van de belangrijkste lidstaten aan de buitengrens, heeft echter laten weten dat het [geen vertrouwen](#) heeft in de Europese samenwerkingsafspraken uit het Pact. Het land is onder meer van plan om asielaanvragen van vluchtelingen uit zogenoemde ‘veilige landen’ zonder procedure af te wijzen en hen direct in detentie te plaatsen. Dit is in strijd met het Pact: elke aanvraag moet in ieder geval getoetst worden. Ook uit landen die op de [EU-lijst ‘veilige landen’](#) staan (zoals Egypte, Marokko, Tunesië en Turkije) vluchten mensen die wel degelijk recht hebben op asiel – zoals LHBTI’ers, politieke opposanten en kritische journalisten. Van onze partnerorganisatie *Greek Council for Refugees* vernamen wij tevens dat Griekenland wet- en regelgeving heeft ingevoerd die ‘*illegal entry and stay*’ en humanitaire hulp [criminaliseert](#). Ook deze wetgeving druist in tegen Europese afspraken. Een visum is namelijk geen voorwaarde voor het recht om asiel aan te vragen. Vluchtelingen hebben doorgaans geen enkele toegang tot visa en zijn aangewezen op irreguliere vluchtroutes.

Gezien deze harde anti-vluchtelingen retoriek van een grensland dat door de Europese Commissie is gekwalificeerd als land ‘onder migratiedruk’, is het zorgelijk dat de meerderheid van de EU-landen, waaronder ook Nederland, geen relocaties wil uitvoeren en deze verantwoordelijkheid richting Griekenland zal afkopen. Op deze wijze blijft een disfunctioneel systeem met overbelaste grenslanden in stand, ontstaat er geen gelijk speelveld en zullen vluchtelingen blijven doorreizen naar landen waar ze wél duurzame bescherming hopen te vinden.

VluchtelingenWerk Nederland verzoekt het kabinet erop aan te dringen bij de Griekse regering dat zij het Pact uitvoeren in lijn met het EU-wetgeving en dat nationale wetgeving die hier strijdig mee is, wordt ingetrokken. Ook pleiten wij ervoor dat Nederland de (kleine aantallen) relocaties niet af gaat kopen onder het nieuwe solidariteitsmechanisme.

De behandeling van Palestijnse asielzoekers met een Griekse status

In het Commissiedebat vreemdelingen- en asielbeleid van 13 mei jl. [stelde](#) de minister naar aanleiding van vragen over de toegenomen aantallen aanvragen van statushouders uit Griekenland met een Palestijnse herkomst, dat deze aanvragen ‘niet worden behandeld’. Dit komt niet overeen met het geldende toelatingsbeleid.

¹ BG, EE, DE, GR, HU, IT, LV, PL, RO, ES, SI

Vooropgesteld: ook VluchtelingenWerk is van mening dat het niet nodig zou moeten zijn om vluchtelingen met een status in een ander EU-land in Nederland op te vangen. Bij een goed functionerend EU-asielbeleid waarbij alle lidstaten zich aan de afspraken en normen uit het EU-recht houden, is dit ook niet nodig. De praktijk is helaas anders.

De Afdeling oordeelde al op [28 juli 2021](#) dat niet van het interstatelijk vertrouwensbeginsel mag worden uitgegaan in de situatie van Griekse statushouders. Griekenland schendt namelijk zijn verplichtingen onder het Handvest en het EVRM. Griekenland voorziet niet in basisbehoeften van statushouders, zoals toegang tot zorg, werk en huisvesting. Veel van hen leven in Griekenland gedwongen dakloos op straat. Sinds 2021 zijn verschillende rapporten vanuit het Ministerie van Buitenlandse Zaken [gepubliceerd](#), die dit beeld over de leefomstandigheden bevestigen. Wij wijzen in dit verband ook op het [rapport](#) van *Refugee Support Aegean: Recognised Refugees in Greece* van april 2026. Hieruit volgt een ongewijzigd beeld van de positie van statushouders in Griekenland: ze hebben o.a. geen toegang tot werk, huisvesting en medische voorzieningen, en problemen met het verlengen van de ADET (verblijfsvergunning).

Volgens een IND [informatiebericht](#) van januari 2026 moet de IND een asielaanvraag van personen met een status in Griekenland, inhoudelijk behandelen. Hiervoor wordt het 'Griekse dossier' opgevraagd. Ook wordt onderzocht of een statushouder ondanks de zeer slechte leefomstandigheden in Griekenland toch 'zelfredzaam' is en bij terugkeer bijvoorbeeld niet dakloos zal raken. In dat geval wordt de asielaanvraag versneld 'niet-ontvankelijk' verklaard.

VluchtelingenWerk Nederland verzoekt uw Kamer de minister om opheldering te vragen over de behandeling van aanvragen van Griekse statushouders. De werkinstructie van de IND schrijft voor dat een inhoudelijke beoordeling van het dossier volgt, tenzij er sprake is van 'zelfredzaamheid' van een statushouder. Dit geldt voor alle nationaliteiten. Een apart beleid voor Palestijnse vluchtelingen met een Griekse status zou een ongeoorloofd onderscheid naar nationaliteit of herkomst betekenen. De belangrijkste oplossing is dat Griekenland diens verplichtingen onder het EU-recht betreffende statushouders nakomt en voorkomt dat zij in een situatie van 'materiële deprivatie' belanden. VluchtelingenWerk Nederland roept de minister tegelijkertijd op om vluchtelingen niet de dupe te laten zijn van disfunctionerende systemen.

De onderhandelingen over de Terugkeerverordening

Op 26 maart jl. stemde het Europees Parlement in met het [onderhandelingsmandaat](#) inzake de Terugkeerverordening, gebaseerd op een gewijzigd compromisvoorstel op voordracht van de EVP-fractie in samenwerking met de rechts-radicalen partijen (hierna: EP-positie) in plaats van op het voorstel van rapporteur Azmani. Inmiddels zijn de trilogieën in de afrondende fase.

De EP-positie gaat op een aantal cruciale punten verder dan het oorspronkelijke Commissievoorstel en/of het voorstel van de rapporteur, zoals:

- Geen minimale zelfstandige vertrektermijn, detentie niet als 'last resort'.
- Detentie van 18 naar 24 maanden (gelijk aan het Commissievoorstel; de detentieduur in de Raadspositie is zelfs 36 maanden). Geen toets of sprake is op 'zicht op uitzetting'.

Dit betekent dat iedere asielzoeker wiens verzoek is afgewezen, direct in detentie kan worden geplaatst voor 24 maanden, of zelfs 36 maanden. Dit is zorgwekkend vanuit het perspectief van mensenrechten en bovendien niet effectief voor het doel van de Verordening; namelijk het realiseren van meer terugkeer. Ervaring leert dat gedwongen terugkeer na lange detentie veel minder vaak succesvol is. Mensen verliezen eigen regie en kampen met fysiek en mentale klachten, wat het terugkeerproces nog lastiger maakt.

- Geen uitzondering voor kinderen voor het plaatsen in zogenaamde 'terugkeerhubs' (amv's zijn wel uitgezonderd).

In het Commissievoorstel waren kinderen vanwege hun kwetsbare positie expliciet uitgesloten van plaatsing in deze 'hubs'. Dat kinderen straks in deze (de facto) detentiecentra in een voor hen volstrekt wildvreemd derde land kunnen worden geplaatst, waar zij ongedocumenteerd en uiterst kwetsbaar zijn, is een schending van het Kinderrechtenverdrag.

- De mogelijkheid om hubs via (informele) regelingen ('*arrangements*') te organiseren, in plaats van via een officiële overeenkomst ex artikel 218 Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU).

In het huidige EP-voorstel is de mogelijkheid van het sluiten van 'informele regelingen' met een derde land voor het realiseren van terugkeerhubs opgenomen, in tegenstelling tot eerdere voorstellen. Dit betekent onder meer dat het Europees Parlement straks geen inspraak heeft over budgetten en de te stellen procedurele en mensenrechtelijke waarborgen bij de realisatie van een terugkeerhubs. De democratische controle vanuit het Parlement ontbreekt daardoor.

In dit verband maken wij ons grote zorgen om de plannen in de '[kopgroep terugkeerhubs](#)' waar Nederland samen met Oostenrijk, Duitsland, Denemarken, Griekenland deel van uitmaakt. Deze centra kosten miljoenen belastinggeld, terwijl het om kleine aantallen gaat en er op grond van fundamentele rechten grote risico's aan kleven. Zie de pilot Oeganda-terugkeerhub die momenteel 'on hold' is gezet vanwege de [recente moordpartijen](#) op oppositieleiden, en de Italië-Albanië deal waarbij Italië een dergelijk detentiecentrum in Albanië bouwde. De kosten zijn nu al 259 miljoen euro in de eerste twee jaar, de effecten zijn niet onderbouwd. Ondertussen [schreven](#) journalisten over mensen die opgesloten worden in kleine kamers en nauwelijks buiten komen, geen adequate medische zorg krijgen en geen toegang hebben tot rechtsbijstand. De mensen die er verblijven ontwikkelen zware psychische en medische problemen en er zijn al meerdere suïcidepogingen gerapporteerd.

Terugkeer maakt onderdeel uit van een effectief asiel- en migratiesysteem en het is belangrijk dat ook hier in Europese verband afspraken over worden gemaakt. Vluchtelingenwerk Nederland maakt zich echter om bovengenoemde redenen grote zorgen de richting en inhoud van de nieuwe Terugkeerverordening aangezien fundamentele rechten in het terugkeerproces niet of onvoldoende geborgd zijn.

In principe wijzen wij [daarom](#) ook de plannen rondom terugkeerhubs af. Verder pleiten we ervoor dat Nederland zich binnen de 'kopgroep terugkeerhubs' ervoor in te spannen:

- dat de hubs geen detentiecentra worden;
- dat er geen kinderen in hubs terechtkomen; en
- dat afspraken met derde landen alleen worden gemaakt conform een officiële overeenkomst ex art 218 VWEU, zodat democratische controle en monitoring van naleving van de mensenrechten door het Europees Parlement mogelijk is.

Afghanistan – onderhandelingen met de Taliban over terugkeer

Recent heeft de Europese Commissie de Taliban in Brussel [uitgenodigd](#) voor een gesprek over (gedwongen) terugkeer. Het zou hierbij gaan om een [delegatie](#) vanuit de Europese Commissie, de *European External Action Service* en 'vertegenwoordigers van nationale regeringen'. Vanwege hun draconische regime heeft de VN de Taliban sancties opgelegd op basis van de 'bedreiging van vrede, stabiliteit en veiligheid'. De EU voert deze VN-sancties uit via het specifiek daartoe ingestelde

[‘Afghanistan/Taliban’-sanctieprogramma](#). Nederland heeft Afghanistan samen met Duitsland, Canada en Australië in september 2024 aansprakelijk gesteld voor het schenden van het Vrouwenverdrag (CEDAW). Dit is een stap richting een procedure tegen de Taliban bij het International Gerechtshof in Den Haag voor ernstige schendingen van het internationaal recht.

Het bezoek van de Taliban is een vervolg op een verzoek van 20 lidstaten, waaronder Nederland, aan Eurocommissaris Brunner eind 2025 om gedwongen terugkeer naar Afghanistan mogelijk te maken. De [Kamerbrief van 3 november jl.](#) laat een dubbele standaard zien: de systematische wreedheden door het Taliban-regime worden door het kabinet erkend, terwijl men tegelijkertijd de deur opent naar een ‘gecoördineerde samenwerking’ met de Taliban voor gedwongen terugkeer: *"We benadrukken dat Nederland de Taliban niet erkent als legitieme vertegenwoordiging van de Afghaanse bevolking. Zolang de Taliban doorgaan met het systematisch, op grote schaal en op grove wijze schenden van de rechten van vrouwen en meisjes, is normalisatie van de betrekkingen niet aan de orde. Het kabinet gelooft dat door de uitdagingen rondom terugkeer naar Afghanistan, inclusief de operationele samenwerking met de niet-erkende autoriteit die daarvoor nodig is, een Europees gecoordineerde aanpak het meeste effect sorteert."*

Uit de beschikbare landeninformatie, waaronder de [EUAA Country Focus Afghanistan](#) (januari 2026) blijkt dat terugkeerders in een extreem gevaarlijke situatie belanden, waaronder detentie, marteling en ‘huisarrest’. Er is inmiddels één officieel bevestigde dode, na een gedwongen terugkeer vanuit Duitsland, maar cijfers over de exacte aantallen slachtoffers zijn moeilijk toegankelijk. In dat licht roept het bezoek van de Taliban in relatie tot mogelijke gedwongen terugkeer van Afghanen ernstige bezwaren op.

VluchtelingenWerk vindt dat gedwongen terugkeer naar Afghanistan niet aan de orde kan zijn. Gedwongen terugkeer kan slechts als sprake is van veilige overdracht aan de autoriteiten bij aankomst in het land. De Taliban is geen erkende, legitieme entiteit en er bestaan geen diplomatieke banden met het regime. Er zijn sancties ingesteld vanwege de ernstige mensenrechtenschendingen jegens haar eigen bevolking. Voor terugkeerders geldt dat er sprake is van een reëel risico op een artikel 3 EVRM- schending. Er is daarom geen garantie op een veilige overdracht. Wij pleiten ervoor dat Nederland afstand neemt van de uitnodiging aan de Taliban, dat er geen gedwongen terugkeer van Afghanen vanuit Nederland kan plaatsvinden en dat de minister dit kenbaar maakt aan de Europese Commissie.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken tijdens het debat, voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland